

2025. május 15. 17:00 óra

Magyar Plakát Ház, 8800 Nagykanizsa, Erzsébet tér 14-15.

Zala megye népi építésze (18–20. század)

Előadó: Kiss Nóra, etnográfus, Göcseji Múzeum munkatársa

Az előadás időtartama 90 perc

1. Bevezetés

- röviden Göcsejről:
 - határai, természetföldrajzi környezete
 - története és társadalma (határőrnép – kisnemesség)
 - életmód: földművelés és állattartás jelentősége
- házterületek
 - Közép- és nyugat-dunántúli házterület / Nyugat-dunántúli háztípus

2. Településszerkezet

- szegek és szerek
- halmazos település
- szalagtelkes, utcásoros beépítés

3. Építészet

- építőanyagok: fa, vályog, sövény, tégl, zsúp, zsindely, moha stb.
- falazattípusok: boronafal, zsilipelt fal, vertfal, favázás sárfal, sövényfal, téglafal
- padlózat
- földem és tetőszerkezetek (szelemenés és szarufás tetőszerkezetek)
- tetőformák: nyeregterő, kontyos és csonkakontyos tető (+ kalabukos tető), sátoztető
- héjazat: zsúp, zsindely, cseréptető
- tüzelőberendezések: füstőház; kemence (konyha), kályha (szoba); takaréktűzhely
- tapasztás, meszelés

4. Épülettípusok

- két- és háromszatú épületek: alaprajzok
- házformák: füstőház, kerített ház, hajlított ház, hosszúház, kódissállásos ház
- szőlőhegyi pincék

5. További épületek

- gazdasági épületek: pajta (kamráspajta, torkospajta, istállós pajta, 5- és 6-szögletű); kástu; kukoricagóré
- melléképületek: kutak (gémeskút, kerekeskút), ólak, méhes
- szakrális épületek: harangláb, szoknyás harangláb

6. Építés

- az építkezés menete
- építőmesterek

7. Élet a lakóházban

- a ház berendezése
- a család helye a házban, munkák a házban
- öröklés, osztzkodás / példa: a felsőszenterzsébeti füstőház története

8. Népi építészet a muzeológiában

- Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Szentendre): Nyugat-Dunántúl tájegység

- népi épületek Zalából (Szentgyörgyvölgy, Felsőszenterzsébet, Baglad, Resznek, Magyarföld, Iklódbördőce stb.)
- Göcseji Falumúzeum (Zalaegerszeg)

Beszélgetés Nagykanizsa építészetéről

Előadó: Deák Varga Dénes, Nagykanizsa korábbi főépítésze, „Nagykanizsa építésze és építészei” című könyv szerzője

Az előadás időtartama 90 perc

- Egy szenzációs őskori építészeti lelet
- Római település Kanizsa határában
- Árpád-kori rotundák
- A Kanizsai család várkastélya
- A legfontosabb dél-dunántúli végvár
- Barokk építészeti csemegék
- Egy kereskedő-város virágkora